

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата педагогічних наук, доцента Власенко Ольги Миколаївни

на дисертаційне дослідження Чжоу Цянь

«Педагогічні умови виховання духовної культури студентів університету у процесі музично-естетичної діяльності», поданого на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання

Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами.

Сьогодні розвиток України визначається орієнтацією вищої освіти на фундаментальні людські цінності, гуманізм, глобалізацію, інтеграцію, демократичність, міжкультурну комунікацію. Акценти, які окреслені в державних документах України – законах України «Про освіту» (2017) та «Про вищу освіту» (2014), Національній доктрині розвитку освіти (2012–2022 роки), в проекті Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року (2012 р.) передбачено докорінні зміни у професійній підготовці сучасного фахівця. Нові тенденції в контексті соціальної та культурної співпраці України з країнами Західної Європи та світу значно вплинули на сучасний процес підготовки студентів, результатом якої повинно стати посилення уваги до праці з молоддю з метою забезпечення наступності поколінь у збереженні всього найкращого, що було створено в матеріальній та духовній культурі минулого і виступає в наш час основним фундаментом подальшого соціального та культурного розвитку України.

За умов реалізації нових професійних завдань, відповідей на сучасні суспільні виклики, підготовки конкурентно спроможного фахівця важливим є підсилення соціокультурної та виховної компонент в процесі гармонійного розвитку особистості. Незважаючи на численні наукові дослідження ролі освітнього середовища закладу вищої освіти в контексті цілісного розвитку студентів, формування їх системи цінностей, дослідженнями проблеми

підготовки сучасного фахівця в Україні, не можна визнати закінченими пошуки цілісного підходу до наукової проблеми виховання духовної культури студентів університету у процесі музично-естетичної діяльності, створення відповідної навчально-методичної бази.

Важливо відзначити, що доцільність вибору теми роботи підтверджує і той факт, що вона відповідає напряму досліджень кафедри соціальної педагогіки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Тему дослідження затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол №7 від 08.12.2015 р.).

Сутність обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їхня достовірність та новизна. Структура дисертаційної роботи відповідає завданням дослідження, що їх виділила автор. Спираючись на комплексне понятійно-категоріальне підґрунтя, їй вдалося уперше розкрити педагогічні умови виховання духовної культури студентів університету в процесі музично-естетичної діяльності та розробити їх змістове наповнення.

У цьому контексті дисертантка Чжоу Цянь ставить у своїй роботі й вирішує низку досить складних завдань, серед яких: проаналізувати сутність феноменів «духовна культура» та «духовна культура студентів», визначити критерії, показники та оцінити рівні вихованості духовної культури студентів у процесі музично-естетичної діяльності; обґрунтувати сутність, структуру та особливості музично-естетичної діяльності студентів університету в контексті виховання їх духовної культури; з'ясувати сучасний стан організації музично-естетичної діяльності щодо виховання духовної культури студентів університету та обґрунтувати педагогічні умови цього процесу.

Об'єктом дослідження є виховання духовної культури студентів, предметом — зміст та педагогічні умови виховання духовної культури студентів університету в процесі музично-естетичної діяльності.

Вивчення рукопису дисертації, автореферату, опублікованих статей і тез доповідей Чжоу Цянь переконливо засвідчує, що авторський підхід до розкриття вибраної теми можна характеризувати як міждисциплінарний, фундаментальний та багатоаспектний. Обґрунтовано використані методи

дослідження дисертаційної роботи, а саме: теоретичні – аналіз філософської, психолого-педагогічної та мистецтвознавчої літератури з проблеми дослідження; систематизація та узагальнення педагогічного досвіду для окреслення концептуальних положень вирішення означеної проблеми та визначення педагогічних умов виховання духовної культури студентів університету в процесі музично-естетичної діяльності; емпіричні – анкетування, експрес-опитування й тестування студентів; педагогічний експеримент; методи обробки даних; статистичні методи для узагальнення результатів дослідження та забезпечення їхньої вірогідності.

Незаперечною є наукова новизна та практичне значення одержаних результатів дослідження, серед яких: окреслено сутність і структуру музично-естетичної діяльності студентів у контексті виховання їх духовної культури; визначено та обґрунтовано систему критеріїв, показників і рівнів вихованості духовної культури студентів університету у процесі музично-естетичної діяльності; уточнено: складові духовної культури особистості, загальні особливості музично-естетичної діяльності студентів університету, які визначають її виховний зміст.

Дисертанткою розроблено та впроваджено в освітній процес закладів вищої освіти методичні рекомендації для організаторів соціально-виховної роботи з молоддю «Виховання духовної культури студентів у процесі музично-естетичної діяльності», які включають як традиційні (музичний клуб, музична вітальня, музичні ігри), так і інноваційні (арт-панорама, музичний щоденник, музичні листівки, музичний тренінг саморозкриття тощо) форми і методи музично-естетичної діяльності.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Структура дисертаційної роботи науково виважена й логічно побудована. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

У першому розділі – «Теоретико-методологічні засади виховання духовної культури студентів університету у процесі музично-естетичної діяльності» з'ясовано місце духовної культури в контексті суміжних понять,

уточнено ключові поняття дослідження, обґрунтовано поняття «музично-естетична діяльність студентів», виявлено загальні особливості музично-естетичної діяльності студентів, які визначають її виховний зміст; окреслено структуру музично-естетичної діяльності студентів університету. Автор слушно наголошує, що університет повинен цілеспрямовано сприяти забезпеченню функціонування цілісної системи виховання духовної культури студентів, оскільки вони, будучи найбільш активною і динамічною частиною суспільства, поступово з виконавців стають ініціаторами та організаторами соціально значущої діяльності, трансляторами духовної культури.

Без сумніву, провідне місце у першому розділі посідає аналіз Чжоу Цянь сутності понять «культура», «загальна культура», «духовна культура студентів» та «виховання духовної культури студентів університету», «музично-естетична діяльність студентів». Базовими в дослідженні процесу виховання духовної культури студентів університетів є положення зарубіжних та вітчизняних науковців про внутрішню суперечливість та плинність культури, ідеї взаєморозуміння, комунікації та діалогу. В умовах взаємодії та взаємопроникнення культур загострюється збереження самобутності та унікальності національної культури, формування системи цінностей, оволодіння мовами, передачу молодому поколінню багатств рідної мови та культури, духовно-моральних цінностей, традицій народу, залучення молоді до цінностей світової культури.

Спираючись на комплексний підхід, духовну культуру особистості дисертанткою розглянуто як складову особистісної та професійної культури майбутніх фахівців, що є результатом оволодіння соціальним досвідом, цінностями культури свого народу; як професійно значущу характеристику особистості студента, яка інтегрує в собі систему знань про духовні цінності культури, комплекс світоглядних уявлень і переконань, духовних інтересів і потреб, пережитих почуттів, що є необхідною основою творчо-перетворювальної діяльності майбутнього професіонала.

У другому розділі «Педагогічні умови виховання духовної культури студентів університету у процесі музично-естетичної діяльності» Чжоу Цянь

проаналізовано підходи до педагогічних умов виховання духовної культури, з'ясовано сучасний стан виховання духовної культури студентів університету в процесі музично-естетичної діяльності; висвітлено результати впровадження змістового наповнення педагогічних умов виховання духовної культури студентів університету в процесі музично-естетичної діяльності. Розроблений зміст, форми і методи виховання духовної культури студентів університету у процесі музично-естетичної діяльності дозволяють оптимально організувати педагогічну діяльність в соціально-культурних умовах закладів вищої освіти, результатом якої буде зростання рівня виховання духовної культури студентів, формування їх системи цінностей, переконань та уявлень. Особливо переконливо це ілюстровано в матеріалах дисертаційного дослідження, які розкривають організацію цілеспрямованого педагогічного процесу по вихованню духовної культури студентів різних спеціальностей в процесі музично-естетичної діяльності, що сприяє покращенню методичної та практичної педагогічної підготовки студентів закладів вищої освіти, формуванню професійних та особистісних ідеалів студентів, естетизації різних аспектів освітнього процесу, а також посиленню культурологічного компонента музично-естетичної діяльності студентів.

У мовностилістичному оформленні дисертаційного дослідження враховано особливості наукового стилю мовлення. Чітку логічну структурованість роботи забезпечують лаконічні узагальнення та висновки, систематизація матеріалу в таблицях. Наведена вище характеристика дисертації Чжоу Цянь дозволяє дати загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи у галузі теорії і методики виховання.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, відзначимо окремі дискусійні положення та висловимо деякі зауваження й побажання до змісту роботи:

1. Доречним було б у дисертаційній роботі проаналізувати інноваційні закордонні практики музично-естетичної діяльності студентів університетів для порівняльного аналізу здобутків зарубіжного та вітчизняного освітнього

процесу. Схвальним є те, що для реалізації дослідницької мети Чжоу Цянь опрацьовано значну кількість джерел (300 позицій), серед яких 28 джерел іноземними мовами, які свідчать про міцну джерельну базу та значну науково-пошукову роботу, здійснену дисертанткою. Проте у роботі відсутні дослідження зарубіжних науковців (с.217-220) в контексті дослідження музично-естетичної діяльності студентів зарубіжних університетів, організації освітнього процесу та сучасної підготовки студентів.

2. У п.2.2. (с.109-149), дисертантка описує змістове наповнення педагогічних умов виховання духовної культури студентів університету в процесі музично-естетичної діяльності. Вважаємо, що дисертанткою недостатньо описано особливості застосування інноваційних форм і методів роботи зі студентською молоддю, зокрема, доцільно було б зазначити і негативні чи проблемні сторони їх використання при організації експериментальної роботи зі студентами різних спеціальностей та їх введення в освітній процес закладу вищої освіти.

3. Визначаючи порівняно невисокий рівень духовної культури (с.9 автореферату, с.85 дисертаційного дослідження), автор не виділяє негативні тенденції освітнього процесу закладу вищої освіти, які призводять до низького рівня вихованості духовної культури студентів різних спеціальностей.

4. Щодо інструментарію дослідження дозволимо звернути увагу дослідниці на наступне: на с.66-67, с.221 (Додаток А) дисертаційного дослідження показником критерію обізнаності студентів у сфері духовної культури подано «наявність знань про духовну сферу людської культури, знань про музичне мистецтво, духовні цінності», проте у роботі відсутня чітка конкретизація цих складових.

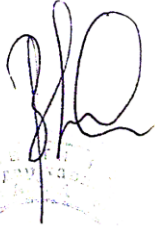
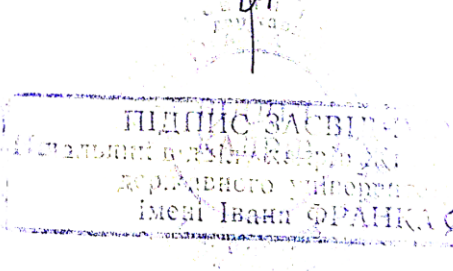
5. В авторефераті на с.6 вибір цінностей духовної культури обговорюється в контексті акмеологічної складової структури духовної культури особистості, проте не представлено контент-аналіз поглядів науковців з проблеми визначення ієрархії цінностей духовної культури і відсутнє обґрунтування вибору дисертанткою тих або інших цінностей.

6. Дослідницею в тексті дисертації не враховано сучасні зміни у термінології. Так, відповідно до діючої нормативно-правової бази, правильно вживати поняття «освітній процес», а не вже застаріле «навчально-виховний процес», «заклад вищої освіти» замість «вищий навчальний заклад».

Загальний висновок.

Подана до захисту дисертація є актуальним, самостійним, ґрунтовним, завершеним дослідженням, що пройшло належну апробацію. Її результати мають вагомe значення для розвитку вітчизняної історико-педагогічної науки та освітньої практики. Позитивно оцінюючи напрацювання, зазначимо, що дисертаційне дослідження Чжоу Цянь «Педагогічні умови виховання духовної культури студентів університету у процесі музично-естетичної діяльності», за своїм науково-теоретичним рівнем, достовірністю змісту, новизною та практичним потенціалом відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України про порядок присудження наукових ступенів від 24.07.2013 року № 567, а її автор заслуговує присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання

Офіційний опонент:
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки
Житомирського державного університету
імені Івана Франка
Власенко О.М.

ПІДПИС ЗАСВІДЧЕНО
Офіційний опонент
кафедри педагогіки
державного університету
імені Івана ФРАНКА
